

Key words: envayronmental'nyu approach, architectural environment, co-operation, authentication.

УДК 712.2 (045)

Боришполь О.В.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЛАНДШАФТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МИСТЕЦЬКИХ ЦЕНТРІВ НА ТЕРИТОРІЯХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДИЗАЙНЕРСЬКОГО СПРЯМУВАННЯ

У статті розглядаються і піддаються аналізу сучасні світові тенденції у створенні мистецьких центрів – музейних комплексів, арт-галерей, що існують як при навчальних закладах дизайнерського спрямування, так і поза ними, окреслюються перспективи поширення цього об'єкту архітектури і дизайну у нашій країні, при цьому ландшафтна архітектура розглядається як його основний формоутворюючий чинник.

Ключові слова: дизайн, середовище, архітектура, ландшафтна організація.

Постановка проблеми. Незважаючи на існуючу велику популярність дизайнерських професій в суспільстві і кількість вищих навчальних закладів, що готують дизайнерів з різних напрямків професійної діяльності, наша країна немає аналогів навчальних закладів, де б процес створення ідеї продовжувався у її реалізації на практиці у виробництві, а згодом і використанні за своєю функцією споживачем. Адже однією з головних функцій дизайну, те, для чого він і з'явився серед інших видів професійної діяльності, це саме створення прототипів речей, які потім з'являться у масовому виробництві у користуванні багатьох людей. Для цього дизайнер повинен володіти технологією виробництва, властивостями матеріалів, з яких планується створити ту чи іншу річ – тобто справжній дизайнер повинен приймати участь у повному циклі створення нового продукту: від проекту до споживання. Історія дизайну знає приклади створення навчальних закладів, які готували спеціалістів за формулою: художник, технолог, ремісник в одній особі, це передусім Вища школа промислового мистецтва – Баухауз (Веймар, Дессау, Германія), Королівський коледж мистецтв (Лондон, Англія), Національна школа мистецтв і мануфактур (Париж, Франція), Школа промислового дизайну (Гельсінкі, Фінляндія), ВХУТЕМАС – Вищі Художньо-Технічні Майстерні, пізніше реорганізований у ВХУТЕІН – Вищий державний художньо-технічний інститут (СРСР, Москва) та інші. Вище названі школи дизайну, створені у 19 ст. поч. 20ст надали великого розвитку дизайну як мистецтву і як частині технологічного процесу в промисловості.

Необхідність виникнення даних шкіл в свій час була обумовлена розвитком промисловості, для України виникнення такої школи дизайну диктується потребами суспільства і самого мистецтва, яке зараз перебуває в

стадії пошуку нової стилістики, нових тем для творчості. А тому є актуальним питання створення *унікального середовища*, де юні вихованці отримували б знання, творили і реалізовували свої проекти в стінах цього закладу, таким чином, вони будуть створювати власне предметне середовище і мати змогу впливати на нього. Тобто дизайн як вид творчої діяльності здобуде повної своєї реалізації. А основну функцію перенесення об'єктів дизайну у відповідне середовище буде виконувати арт-галерея, що разом із комунікаційними і коридорами і зонами відпочинку утворить мистецький центр школи дизайну – саме тут речі, створені руками юних дизайнерів в майстернях заживуть своїм життям, їх побачать і оцінять численні відвідувачі центру, і тут буде народжуватися нова естетика і ймовірно, народиться новий стиль.

Отже, *метою* даної статті є наступне: узагальнюючи існуючий сучасний досвід у створенні мистецьких центрів, визначити основні тенденції у формуванні цього об'єкту засобами ландшафтної архітектури.

Результати роботи. Невипадковим і взаємопов'язаним з поняттям предметного середовища як об'єктом і результатом дизайнерської діяльності є поняття ландшафтної організації цього середовища. Саме ландшафтна архітектура повинна виступити тим необхідним синтезуючим чинником, що поєднає в одне гармонійне ціле внутрішнє предметне середовище із зовнішнім його оточенням.

Якщо звернутись до досвіду створення навчальних закладів дизайнерського спрямування і ландшафтної організації їх території, то ми визначимо певні тенденції.

По-перше, в світі існує загальна тенденція до створення таких центрів мистецтва, при чому зосереджених на сучасному його етапі розвитку. Можливо, це пов'язане із тим, що пройшов певний період часу впродовж якого був накопичений певний творчий досвід, завдяки діяльності сучасних митців вироблена певна стилістика, яка потребує узагальнення і систематизації, а ще того, щоб твори своїх талановитих сучасників побачили світ. І зараз багато хто видатних архітекторів сучасності вважають за честь приймати участь у розробці проектів таких центрів.

Так у 2008 році в Пекіні (Китай) на території Центральної академії мистецтв відкрив свої двері Музей мистецтв, створений за проектом відомого японського архітектора Арата Ісодзакі [3]. Чотири поверхи музею і два підземних рівні, площа музею – 14 тис. квадратних метри. Споруда Музею виступає гігантською скульптурою, зооморфною за своєю суттю, вона гарно вписується в оточення і в ансамбль, створений спорудами академії. В той же час являється її домінантою (рис.1.).

Композиційну єдність ансамблю академії забезпечує об'ємно-

просторова домінанта архітектурного об'єму корпусів навчального закладу. Мінімалізм у вирішенні об'єктів ландшафтного дизайну, підтримується ортогональною системою функціонально-планувальної структури території. Перевага відкритих просторів уявно збільшує розміри території.

Рис.1. Музей мистецтв Центральної академії мистецтв (Пекін), архітектор Арата Ісодзакі

В стилістиці як архітектурних об'єктів, так і об'єктів ландшафту відчуваються наслідування давнім традиціям китайської культури, але вони не цитуються, а є асоціативними (рис.2).

Рис.2. Територія академії.

Східна і Південно-Східна Азія набирає оберти у темпах технологічного розвитку в різних сферах діяльності і це безумовно, стосується і дизайну. Зайняти лідируючі позиції на ринку пропозицій в цій галузі – в цьому

найближча мета країн Сходу. І вони реалізують її в численних проектах із створення дизайн – центрів, парків, галерей, закладів, що готують дизайнерів.

У Сінгапурі в 2009 був реалізований проект із спорудження Школи мистецтв, дизайну і засобів масової інформації (рис.3), яка входить до складу Технологічного університету Nanyang [3].

В органічній формі споруди, високій технологічності інженерних рішень були реалізовані головні засади екологічної архітектури [2]. Скляний фасад вбирає сонячне і теплове навантаження споруди, одночасно забезпечуючи природне денне освітлення для творчих приміщень. До того ж завдяки скляним стінам відбувається візуальне перетікання у внутрішній простір споруди природного оточення – ландшафту комплексу. Межі зеленого даху і зеленого оточення знівельовані.

Рис.3. Школа мистецтв і дизайну

Рис.4. План школи в Сінгапурі

Планувальна структура території школи композиційно підпорядкована самій споруді, але вона не підкоряє простір, а являючись безумовною домінантою загального ансамблю, в той же час поступово «розчиняється» у оточенні (рис.4). В атріумному просторі панує водна стихія, що розділена на сектори доріжками і майданчиками. В архітектурно-планувальному вирішенні об'єкту були використані всі ландшафтні компоненти: рельєф (в його якості виступає зелений дах школи), вода (водойма з фонтанчиками у атріумі) і зелені насадження (з перевагою газонного покриття). Застосовані у різному співвідношенні, вони утворюють гармонійне ціле і забезпечують композиційну єдність ансамблю.

Екологічність стала наскрізним принципом під час створення як архітектурного об'єму школи, так і її ландшафту.

«Додемун дизайн-парк плаза» в Сеулі – завдяки об'єднанню новітніх технологій в архітектурі, інженерії і ландшафтному дизайні, став об'єктом майбутнього, хоча був запроєктований англійкою іранського походження

Захою Хадід у 2007 році. Проект реалізується протягом трьох останніх років, об'єкт повинен увійти в експлуатацію вже в цьому році (Рис.5,6).

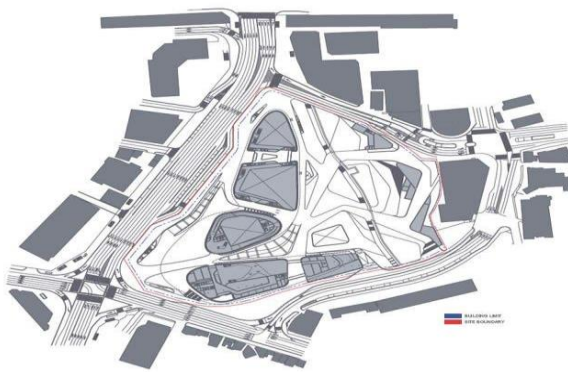

Рис.5. План

Рис.6. «Дондемун дизайн-парк плаза»

Намагаючись перетворити Сеул на міжнародний центр дизайну, туди запрошуються найкращі творчі сили цієї сфери діяльності, і саме для того, щоб створити в цьому місті найсприятливіше середовище для дизайнерів Сеул будує Дизайн парк Дондемун [4]. Тут будуть проходити виставки, аукціони, грандіозні покази, світові і цифрові шоу. Всі ці заходи для того, щоб підняти корейський дизайн на якісно новий рівень.

Для нашого дослідження цікавим і показовим в цьому проекті є саме створення не просто певних архітектурних об'єктів із оточенням, а середовища, унікального за своєю образною характеристикою, втіленими ідеями про ідеальний осередок для творчості. І все це, як бачимо, стало можливо в центрі такого мегаполісу як Сеул. Яким чином утворився цей зелений острівець серед багатопверхових хмарочосів?

Архітекторами створюється ефект переважання ландшафтного компоненту над архітектурним об'ємом шляхом застосування технологій «зелених дахів» і геопластики. Завдяки чому ці великі пагорби виглядають скоріше як живописний гористий пейзаж аніж штучний об'єкт. Таким чином, великі споруди не пригнічують своїми розмірами і висотою відвідувачів парку, а навпаки створюють атмосферу комфорту для перебування там великої кількості людей.

Тобто ми можемо зробити висновок, про те, що композиційно ландшафт цього дизайн-парку будується на основі одного із домінуючих тут його компонентів – рельєфу, який утворений спорудами цього об'єкту. В цьому і є його унікальність, адже в самій назві дизайн-парку була закладена концепція імітації природного ландшафту засобами архітектури і дизайну. Вся планувальна структура парку є підпорядкованою певним функціональним вузлам.

На території дизайн-парку знаходяться приміщення музею дизайну,

освітній центр, концертна зала, чисельні виставкові приміщення. Особливістю вирішення ландшафтної організації об'єкту є те, що великі зелені простори парку можуть виступати експозиційними площами.

Важко переоцінити факт створення подібного об'єкту. Важливим є вже сам прецедент реалізації його в жорстких умовах мегаполісу, де так гостро стоїть питання про екологічну рівновагу і безпеку.

На противагу попередньому об'єкту Вища школа зображувального і виконавського мистецтва у Лос-Анджелесі, відображає інший підхід до створення середовища: тут домінують об'єми походження штучного і не приховують цього факту, а навпаки, демонструють це (Рис.7).

Споруди виглядають гігантськими скульптурами, кожна із яких є частиною загальної експозиції. Абстрактні за формою і змістом, вони є домінуючими у об'ємно-просторовій композиції території школи [5]. Іноді поряд з ними з'являються острівці зелених насаджень – дерев та газону. У вирішенні саме ландшафтної організації школи дизайнери притримувались мінімалістичного підходу. Матеріали оздоблення фасадів, дорожнього покриття – демонструють досягнення прогресу у створенні штучних матеріалів.

Рис.7. Вища школа зображувального і виконавського мистецтва в Лос-Анджелесі

Таким чином, ми є свідками застосування іншого підходу в утворенні середовища, де головним композиційним елементом є архітектурний об'єм: скульптурний, абстрактний, пропорційно збільшений у кілька разів.

Якщо звернутися до вітчизняних сучасних зразків створення об'єктів, які б демонстрували досягнення сучасного мистецтва і виконували таким чином просвітницьку функцію в суспільстві, то ми можемо звернутися до нещодавно відкритого першого українського парку сучасної скульптури та інсталяції на Пейзажній алеї – "Kiev Fashion Park" (Рис.8.).

В історичному центрі міста Києва розмістили унікальну експозицію із робіт провідних митців сучасності: скульптури і інсталяції знайшли своє місце, не порушуючи існуючої планувальної структури території, збагатили пейзажні види давніх пагорбів образами сучасності.

Таким чином, унікальний історичний ландшафт став головним формоутворюючим чинником даного об'єкту, його окрасою і прекрасним обрамленням.

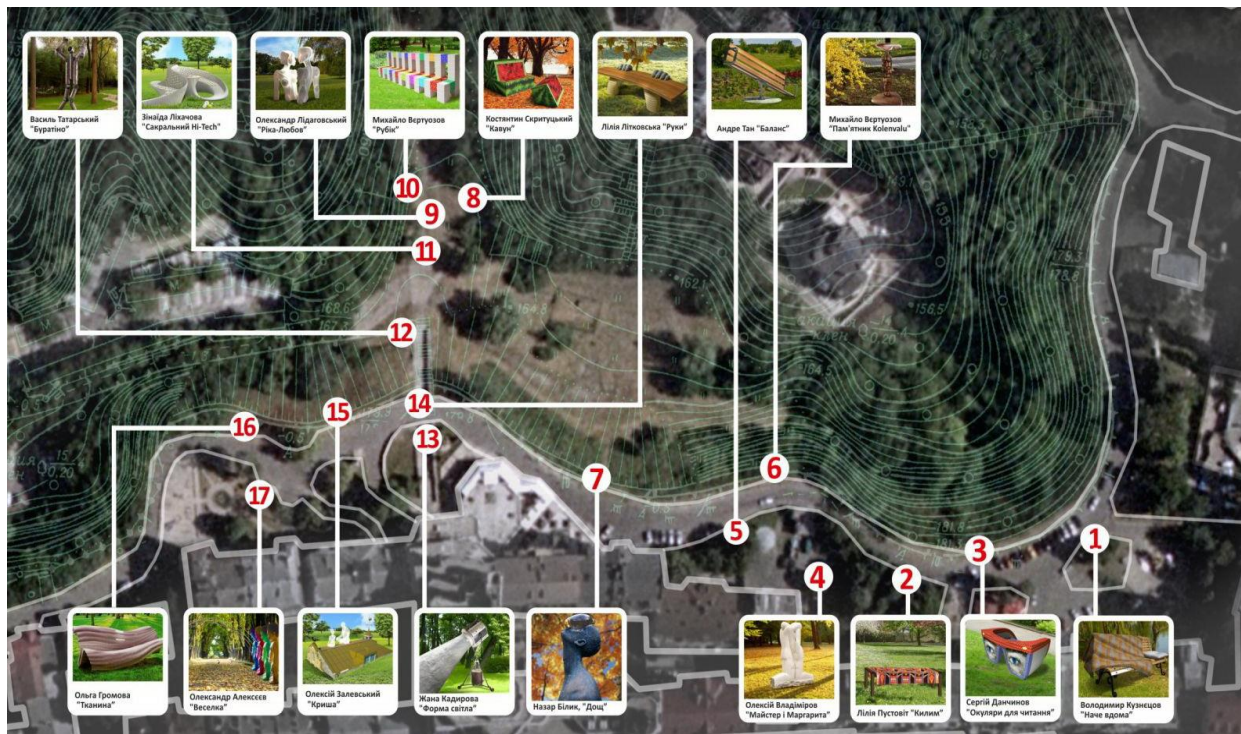

Рис.8. Перший український парк сучасної скульптури та інсталяції

Нещодавно в Києві проходив конкурс на кращий проект музейно-культурного комплексу, який мають звести на території галереї сучасного мистецтва – Мистецького Арсеналу, з метою розширення функції вже існуючого об'єкту. Структура його буде розширена іншими функціональними вузлами і тоді можна буде говорити про створення своєрідного, в дечому унікального середовища із своєю ландшафтною організацією.

Висновки. Загальною світовою тенденцією стає поява амбітних і креативних проектів із створення мистецьких центрів: арт-галерей, музеїв, дизайн-парків. І більшість з них, завдячуючи розвитку технологій будівництва з успіхом реалізуються. Провідні сили архітектурного світу зосередили свою творчу енергію на вирішенні проблеми створення такого унікального, в своєму роді, об'єкту, яким являється мистецький центр.

Спільними для більшості досліджених об'єктів є те, що проектування і

будівництво центрів ведеться на засадах екологічної архітектури: форма споруди максимально відповідає функції і кліматичним умовам регіону, використовуються природні, еко-матеріали, альтернативні джерела енергії, мінімізується вплив об'єкту на оточуюче середовище – ландшафт даної місцевості.

Сам об'єкт – мистецький центр, розглядається як частина середовища, в якому він займає відповідне місце, в залежності від існуючих умов: наявності поряд житлової забудови, великих автошляхів, природних ландшафтних комплексів – він може домінувати в своєму оточенні або бути знівельованим ним.

Серед засобів ландшафтної архітектури використовується геопластика в якості штучного втілення такого природно-ландшафтного компонента як рельєф.

Відкриті зелені простори є найбільш вживаними при створенні середовища даних об'єктів.

З'являється все більше об'єктів, де засобами ландшафтної архітектури створюються середовища комфортні і сприятливі для перебування людей в жорстких умовах мегаполісів – зелені оази, які мають на меті встановити екологічну рівновагу, поліпшити умови проживання людей у великих містах. І Києву, як одному з таких міст, яке володіє давніми традиціями, високою культурою, прекрасними ландшафтами, потрібні такі об'єкти. І тому необхідно продовжувати дослідження в напрямку можливостей реалізації проектів із створення мистецьких центрів із залученням відповідних новітніх технологій, існуючого світового досвіду.

Список використаних джерел

1. Краткий справочник архитектора. Ландшафтная архитектура/(Родичкин И.Д., Бондарь Ю.А., Вергунов А.П. и др.): под ред. И.Д. Родичкина. – К.:Будивэльнык, 1990. – 334 с.
2. Лінда С.М. Екологічна архітектура: витоки і розвиток // Проблеми розвитку міського середовища. – К.:НАУ, 2010. – Вип.3. - С. 83-99.
3. Центральная академия искусств Пекина [електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.archi.ru/foreign/guide/object_current.html?oid=4948
4. Дондемун дизайн-парк плаза [електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.zaha-hadid.com/architecture/dongdaemun-design-park-plaza/>
5. Агенство архитектурных новостей [електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.archi.ru/agency/testing_images_linked.html?rt=object&id=3357&img_id=19223.

Аннотация

В статье рассматриваются и подвергаются анализу современные мировые тенденции в создании центров искусств - музейных комплексов, арт-галерей, существующие как при учебных заведениях дизайнерского направления, так и вне их, очерчиваются перспективы распространения этого объекта архитектуры и дизайна в нашей стране, при этом ландшафтная архитектура рассматривается в качестве основного формообразующего фактора.

Ключевые слова: дизайн, среда, архитектура, ландшафтная организация.

Annotation

In the article, and subjected to analysis of current global trends in the establishment of Arts - museum complexes, art galleries, as in the existing educational institutions design direction, and beyond, outlines the prospects for extending this facility architecture and design in our country, and the landscape architecture considered as the main form-factor.

Keywords: design, environment, architecture, landscape organization.